

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479 ถูกแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยทรัพย์สินส่วนพระองค์อยู่ในความดูแลของสำนักงานจัดการทรัพย์สินส่วนพระองค์ ทรัพย์สินส่วนสาธารณสมบัติของแผ่นดิน และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บรรดาที่เป็นเครื่องอุปโภคบริโภคอยู่ในความดูแลรักษาของสำนักพระราชวัง และทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ที่ไม่ใช่เครื่องอุปโภคบริโภคจะอยู่ในความดูแลรักษาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นส่วนที่พบปัญหามากที่สุด เนื่องจากมีทรัพย์สินทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ในความดูแลจำนวนมาก รวมถึงการนำทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เพื่อจัดหาผลประโยชน์ มีการทำนิติกรรมสัญญาที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละสัญญาจึงมีความแตกต่างกันตามสาระสำคัญของคู่สัญญา และบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ๆ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การที่คู่สัญญาไม่ทราบสถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ว่าเป็นองค์กรประเภทใด เป็นหน่วยงานของรัฐ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรการมหาชน หรือองค์กรเอกชน ตามกฎหมายที่ใช้บังคับกับคู่สัญญานั้น ๆ

ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาประวัติความเป็นมาและปัญหาของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ความเป็นมาและเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ เพื่อให้ทราบถึงสถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และแนวทางในการแก้ไขปัญหา

จากการศึกษาพบว่า สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการจัดองค์กรมหาชนของภาครัฐทั้ง 3 ประเภท คือ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรมหาชน ยังมีอาจจะบ่งบอกได้ว่ามีสถานะทางกฎหมายเป็นองค์กรประเภทใด ลักษณะที่น่าจะชัดเจนและใกล้เคียงที่สุด คือ ความเป็นส่วนราชการเนื่องจากเดิมสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงการคลัง ต่อเมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491 มีผลทำให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีฐานะเป็นนิติบุคคลไม่ได้อยู่ในสายการบังคับบัญชาของกระทรวงการคลัง และรัฐบาล

นอกจากนี้ สาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ขาดความชัดเจน คือ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สิน

ฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2484 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2491 ขาดความชัดเจนในหลายประเด็น อาทิ อำนาจการใช้สอยทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ คณะกรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

ปัญหาความไม่ชัดเจนของสถานะทางกฎหมายของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ส่งผลต่อการใช้และการตีความตามสัญญา และบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ทำกับบุคคลภายนอก รวมถึงปัญหาการดำเนินงานที่ไม่มีองค์กรใด ๆ มาควบคุมกำกับดูแลและตรวจสอบการดำเนินงานของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงควรปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินฝ่ายพระมหากษัตริย์ พ.ศ. 2479 ในสาระสำคัญคือ 1) กำหนดให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นส่วนราชการอยู่ในการบังคับบัญชาของรัฐบาล 2) กำหนดอำนาจใช้สอยทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ให้ชัดเจนโดยเป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุข หรือเป็นอำนาจของคณะกรรมการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ 3) กำหนดที่มาของคณะกรรมการให้มาจากการสรรหาและการพิจารณาเห็นชอบจากวุฒิสภา 4) กำหนดให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อวุฒิสภา

ABSTRACT

Presently, Crown Properties under the Crown Property Management Procedure Act of B. E, 2479 (1936) are divided into 3 categories; namely, the Royal Personal Properties, public domain properties and the Crown Properties where the Royal Personal Properties are under care of the Royal Personal Properties Management Bureau, public domain properties and the Crown Properties all being consumer goods and utilities are under care of Bureau of the Royal Household and that the Crown Properties not being consumer goods and utilities are under care of the Crown Property Bureau which is the part where many problems have been found because of the reason that a lot of properties, both moveable and immoveable, have been under care including the managements on the Crown Properties for the acquisitions of benefits where diversified juristic acts are involved causing each contract to be variedly different depending on the material substance of the party to the contract and the provisions of such particular law. The problems mostly found are the facts that the parties to the contracts have no knowledge on legal status of the Crown Property Bureau as to what category of an agency it is; either a state agency, official government section, state enterprise, public agency or private body under the law used on the enforcement with such party to the contract.

Therefore, this Thesis Book is determined to place an emphasis on the study of the background and problems of the Crown Property Bureau, the background and intention of the Crown Property Management Procedure Act in order to perceive the legal status of the Crown Property Bureau and ways on solving the problems.

It is found, as a result of the study, that the Crown Property Bureau when considering the nature on the organizations of the public agencies of government sector on the 3 categories; namely, official section, state enterprise and public agency, cannot be indicated as to whichever category of legal status it falls under. The nature likely to be clear and closest is the existence of being an official section because of the reason

that the Crown Property Bureau was previously an official section under the supervision of Ministry of Finance and the subsequent amendment on the Crown Property Management Procedure Act, (No, 3) of B. E, 2491 (1948) had resulted in the Crown Property Bureau becoming a juristic person no longer in the commanding line of the Ministry of Finance and the Government.

In addition, an important cause making the legal status of the Crown Property Bureau lacking the clarity is the provision of the Crown Property Management Procedure Act of B. E, 2479 (1936), which was amended by the Crown Property Management Procedure Act, (No. 2) of B. E, 2484 (1941) and the Crown Property Management Procedure Act, (No. 3) of B. E, 2491 (1948). Many issues lack the clarity; such as, power on the use of the Crown Properties, Board of Directors of the Crown Property.

The problem of unclearness on the legal status of the Crown Property Bureau has resulted in the use of and the interpretation on the contents under the contracts and provisions under various laws which the Crown Property Bureau has made with the third persons including the problem that there is no controlling body to monitor controls and check work operations of the Crown Property Bureau.

In order to solve such problem, it is advisable that the material substances in the Crown Property Management Procedure Act of B. E. 2479, as follows, be improved: 1) Designating the Crown Property Bureau as an official section under the commanding line of the Government, 2) Clearly stipulating the power on the use of the Crown Properties to be the prerogative power of the King as the Head of the State or the power of Board of Directors of the Crown Property, 3) Stipulating the origin of the Commission to be by way of scrutinized selections and approved by the Senate and 4) Stipulating requirements for the Crown Property Bureau to make annual report for submission to the Council of Ministers for submitting onto the Parliament.